

LEGAL INSIGHT

Η ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΧΡΗΗ ΤΟΥΣ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

Γιώργος Ψαράκης
MΔE, LL.M., PgCert

Στο τέλος του 2016, η Ελληνική Βουλή ψήφισε τροποποίηση του Πτωχευτικού Κώδικα όσον αφορά στον θεσμό της απαλλαγής των εμπόρων από τα χρέη τους. Στο παρόν σημείωμα αναλύονται τα βασικά σημεία αυτής της ρύθμισης και επισημαίνονται οι πρακτικώς σημαντικές αλλαγές στο μέχρι πρότινος καθεστώς.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2017

Είχαμε γράψει παλαιότερα (αρχές του 2014) σχετικό άρθρο στο Capital.gr για το θέμα της «δεύτερης ευκαιρίας» στην πτώχευση. Τότε η έννοια αυτή στο ελληνικό δίκαιο ήταν ακόμα άγνωστη. Δεν είχε ληφθεί καμιά νομοθετική πρωτοβουλία με σκοπό την πραγματική λήψη μιας δεύτερης ευκαιρίας από τον πτωχό. Ο πτωχός, εξάλλου, βάσει των παλαιών νομοθετικών αλλά και κοινωνικών απόψεων ήταν ένας στιγματισμένος έμπορος, μη αποδεκτός από την πολιτεία για επανάσκηψη οικονομικής δραστηριότητας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, ωστόσο, επενέβη. Βάσει οικονομικών, κυρίως, μελετών που δίνουν μια άλλη διάσταση στο ζήτημα, σύστησε στα κράτη-μέλη να υιοθετήσουν διατάξεις που να δίνουν μια «δεύτερη ευκαιρία» στον πτωχό, μια ευκαιρία να επαναδραστηριοποιηθεί και εκμεταλλευόμενος την εμπειρία του από τα λάθη του παρελθόντος, να αναπτυχθεί αυτός και η τοπική οικονομία μαζί του. **Οι οικονομικές μελέτες που είχαν στην διάθεσή τους τα αρμόδια νομοπαρασκευαστικά όργανα της Ε.Ε.** έδιναν την εικόνα ότι λόγω της αδυναμίας επαναδραστηριοποίησης του πτωχού, οι οικονομίες των κρατών-μελών στερούνταν από έμπειρα μέλη της οικονομικής ζωής του τόπου και άρα από αποτελεσματικές αναπτυξιακές δράσεις. Τούτο διότι τις περισσότερες φορές ο μια φορά αποτυχών έμπορος έχει αποκτήσει τις γνώσεις και την εμπειρία ούτως ώστε να αποφύγει μια δεύτερη αποτυχία. Τούτο μάλιστα γλαφυρά περιέγραφε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε σχετικό έγγραφο της ως εξής: «Οι επιπτώσεις της πτώχευσης, ιδίως ο κοινωνικός στιγματισμός, οι νομικές συνέπειες και η συνεχιζόμενη αδυναμία αποπληρωμής των χρεών αποτελούν σημαντικά αντικίνητρα για τους επιχειρηματίες που επιθυμούν να συστήσουν επιχείρηση ή να αξιοποιήσουν μια δεύτερη ευκαιρία, έστω και αν τα στοιχεία δείχνουν ότι οι επιχειρηματίες που έχουν πτωχεύσει έχουν περισσότερες πιθανότητες να επιτύχουν στη δεύτερη απόπειρά τους».

Στο πλαίσιο αυτό, τον Δεκέμβριο του 2016 ο έλληνας νομοθέτης υιοθέτησε το παραπάνω σκεπτικό, εντάσσοντας τις σχετικές ρυθμίσεις στο κεφάλαιο 11 του Πτωχευτικού Κώδικα, το οποίο τιτλοφορείται «Η απαλλαγή του οφειλέτη φυσικού προσώπου». Με απλά λόγια, προβλέπονται τα εξής:

1. Ο πτωχός (ο έμπορος, δηλαδή, που έχει πτωχεύσει) μπορεί να απαλλαγεί από όλα τα χρέη του που δεν κατέστη εφικτό να ικανοποιηθούν από την πτωχευτική περιουσία είτε μετά το πέρας δύο ετών από την πτώχευσή του είτε μετά την περάτωση της πτώχευσής του (όποιο έρθει νωρίτερα), εφόσον α) η πτώχευση δεν οφείλεται σε δόλιες ενέργειές του και β) δείχνει καλοπιστία κατά την κήρυξη της πτώχευσης και την διάρκεια της και διάθεση συνεργασίας με τα όργανα της πτώχευσης. Δεν είναι δυνατή η απαλλαγή προσώπων που έχουν καταδικαστεί για πτωχευτικά αδικήματα ή για τις κακουρηματικές μορφές των εγκλημάτων της κλοπής, απάτης, υπεξαίρεσης ή πλαστογραφίας. Απαλλάσσονται μόνο τα φυσικά πρόσωπα που είχαν ατομική επιχείρηση και όχι νομικά πρόσωπα ή τυχόν εκπρόσωποι νομικών προσώπων (Α.Ε., ΕΠΕ, ΙΚΕ κοκ.), με την επιφύλαξη της παρακάτω παραγράφου για τους εγγυητές μετόχους/εταίρους.

2. Στοιχεία που θα λάβει υπόψη του δικαστήριο για να εξετάσει την καλοπιστία και την εντιμότητα του πτωχού, ώστε να προβεί τελικώς σε περίπτωση κατάφασης αυτών σε απαλλαγή του, είναι, μεταξύ άλλων, η φύση και το ύψος των χρεών, ο χρόνος δημιουργίας αυτών, οι προσπάθειες του πτωχού να αποπληρώσει τα χρέη του και να συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις του, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεών του ορθής τήρησης λογιστικών στοιχείων, καθώς και οι τυχόν ενέργειες του πτωχού με σκοπό την παρεμπόδιση των προσπαθειών πιστωτών να πετύχουν την ικανοποίηση των απαιτήσεών τους. Σε γενικές γραμμές, το δικαστήριο θα δεχτεί την απαλλαγή του πτωχού όταν η πτώχευσή του οφείλεται σε ραγδαία αλλαγή οικονομικών συνθηκών (οικονομική κρίση), σε εμπορικό ατύχημα το οποίο δεν είναι δυνατόν να αποδοθεί σε δόλια ενέργειά του (π.χ. πυρκαγιά), σε σοβαρά οικογενειακά προβλήματα, όπως π.χ. ασθένειες, εξαιτίας των οποίων υποβλήθηκε σε δαπάνη σημαντικών ποσών που επηρέασαν την εμπορική του δραστηριότητα, καθώς και σε άλλες περιστάσεις οι οποίες ήταν απρόβλεπτες, δεν οφείλονταν σε υπαιτιότητά του και οδήγησαν στην πτώχευση.

3. Το πτωχευτικό δικαστήριο είναι αυτό που θα αποφανθεί αν ο πτωχός αξίζει να απαλλαγεί, δηλαδή αν αξίζει μια «δεύτερη ευκαιρία», βάσει των δεδομένων που έχει ενώπιόν του και ιδίως βάσει της έκθεσης του συνδίκου της πτώχευσης, των στοιχείων που έχουν προσκομίσει τυχόν πιστωτές του πτωχού και φυσικά των στοιχείων που προσκομίζει ο ίδιος ο πτωχός.

4. Εφόσον το δικαστήριο δεχτεί να απαλλάξει τον πτωχό, όσες απαιτήσεις των δανειστών του δεν έχουν ικανοποιηθεί από την πτωχευτική του περιουσία, δηλ. την περιουσία του πριν την κήρυξη της πτώχευσης (λόγω του ότι δεν έχει επαρκέσει), διαγράφονται. Αποτέλεσμα είναι αυτοί οι δανειστές να μην μπορούν πλέον να στραφούν δικαστικώς εναντίον του και άρα να είναι δυνατόν να αποκτήσει νέα περιουσία στο όνομά του (και με αποδοχή κληρονομιάς) χωρίς τον φόβο διώξεων.

Σημαντική διέξοδο δίνει το επίμαχο νομοθετικό πλαίσιο και σε ομόρρυθμους εταίρους αλλά και μετόχους Α.Ε. – εταίρους ΕΠΕ (και γενικώς εταίρους εμπορικών εταιρειών) που είχαν εγγυηθεί με την προσωπική τους περιουσία για τα δάνεια των εταιρειών. Όσον αφορά αρχικά τους ομόρρυθμους εταίρους, η πτώχευση της εταιρείας έχει ως αποτέλεσμα και την δική τους

πτώχευση. Τα χρέη της επιχείρησης με το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς, θα ακολουθούσαν τον ίδιο τον ομόρρυθμο εταίρο και μετά το πέρας της δικής του πτώχευσης, με αποτέλεσμα να μην μπορεί πρακτικά ποτέ ξανά ο ίδιος να αποκτήσει στο όνομά του περιουσία. Ομοίως, όμως, και όσον αφορά στον μέτοχο μιας ανώνυμης εταιρείας (ανεξάρτητα αν ήταν μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου ή όχι), ή στον εταίρο μιας ΕΠΕ οι οποίοι είχαν εγγυηθεί περισσότερες από μία φορές για τα χρέη της εταιρείας, κυρίως ως προς τα τραπεζικά ιδρύματα που τις περισσότερες φορές απαιτούσαν τις αντίστοιχες εγγυήσεις. Σε πολλές από τις περιπτώσεις αυτές, και ανάλογα με τα συγκεκριμένα κάθε φορά περιστατικά, γίνεται δεκτό ότι ο μέτοχος/εταίρος μπορεί να πτωχεύσει, λόγω απόκτησης της εμπορικής ιδιότητας εξαιτίας των αλληπάλληλων εγγυήσεων και του άμεσου οικονομικού οφέλους που προσδοκούσε από αυτές. Τούτο σημαίνει ότι με την παραπάνω διαδικασία απαλλαγής μπορεί αφού πτωχεύσει και εκποιηθεί η προσωπική του περιουσία, να αποκτήσει ξανά την δυνατότητα να έχει στο όνομά του περιουσιακά στοιχεία χωρίς τον φόβο διώξης από τους δανειστές της εταιρείας, έναντι των οποίων είχε εγγυηθεί. **Με απλά λόγια, εφόσον βάσει των εγγυήσεων που έχει δώσει αναμένει ούτως ή άλλως την απώλεια της προσωπικής του περιουσίας, είναι επωφελές για εκείνον να προσπαθήσει να απαλλαγεί με βάση την παρούσα διαδικασία από όλα τα χρέη των εγγυήσεών του, ούτως ώστε με το πέρας αυτής να μπορέσει να επαναδραστηριοποιηθεί εμπορικά κάνοντας μια νέα αρχή ή απλώς να μπορέσει να αποκτήσει ξανά περιουσία στο όνομά του χωρίς τον φόβο νέων διώξεων.**

Μέχρι σήμερα, εξάλλου, όποιος είχε πτωχεύσει αρκετές φορές συνέχιζε να δραστηριοποιείται εμπορικά μέσω συγγενικών του προσώπων, παρένθετων αλλοδαπών εταιρειών κοκ. Ενώ, δηλαδή, είχε διατεθεί όλη η περιουσία του πριν την κήρυξη της πτώχευσης για την εξόφληση των δανειστών του, εκείνος άρχιζε ξανά από την αρχή, αποκτώντας ίσως και νέα περιουσιακά στοιχεία από τα κέρδη της νέας επιχείρησής του. Ήταν πρακτικά υποχρεωμένος, όμως, με σκοπό να θωρακίσει τα νέα περιουσιακά του στοιχεία από τους παλαιούς δανειστές του, να τα αποκρύψει τεχνηέντως μέσω τρίτων προσώπων και περίτεχνων νομικών κατασκευών. Ακόμα και στην περίπτωση της κληρονομικής διαδοχής, ήταν υποχρεωμένος να προβεί σε αποποίηση εντός τετραμήνου υπέρ συνήθως συγγενικών του προσώπων (τέκνων, αδελφών κτλ.). Πλέον, μετά τις νέες αλλαγές στο νομοθετικό πλαίσιο, δεν είναι ανάγκη να νιώθει παρείσακτος, κυνηγημένος και να κινείται μέσω εικονικών σχημάτων και παρένθετων προσώπων. Μπορεί ο ίδιος να έχει περιουσία ξανά στο όνομά του, μπορεί να δραστηριοποιηθεί ξανά με το όνομά του, μπορεί να επανακτήσει μια θέση στην εμπορική ζωή του τόπου με μία βασική προϋπόθεση: να ήταν έντιμος επιχειρηματίας και τούτο να αποδειχθεί μέσα στην δικαστική αίθουσα.

(ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΑΠΟ CAPITAL.GR)

Για περισσότερες πληροφορίες και για εγγραφή στην λίστα ενημερώσεών μας επικοινωνήστε μαζί μας:

ΓΙΑΝΝΑΤΣΗΣ ΚΑΙ ΨΑΡΑΚΗΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

WWW.YIANNATSI.GR

38, ΚΑΡΝΕΑΔΟΥ, ΚΟΛΩΝΑΚΙ

106 76, ΑΘΗΝΑ

ΕΛΛΑΔΑ

T: (+30) 210 7231076

F: (+30) 210 7231075